

Sygn. akt III Cz 1667/19

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia Sądu Okręgowego Roman Troll

Sędziowie Sądu Okręgowego: Mirella Szpyrka

Beata Majewska-Czajkowska

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2020 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy egzekucyjnej z wniosku wierzycielki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w G. przeciwko dłużnikowi M. P.

o egzekucję świadczenia pieniężnego

w przedmiocie skargi dłużnika postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wodzisławiu Śląskim Ł. T. Kancelaria (...) w W. z dnia 21 grudnia 2017 r. wydane w sprawie o sygn. akt Km 1355/14

na skutek zażalenia komornika

na postanowienie Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 3 października 2019 r., sygn. akt I Co 1318/19

postanawia:

- 1) oddalić zażalenie w części dotyczącej punktu 1. zaskarżonego postanowienia,
- 2) odrzucić zażalenie w pozostałym zakresie.

SSO Beata Majewska-Czajkowska SSO Roman Troll SSO Mirella Szpyrka

Sygn. akt III Cz 1667/19

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 3 października 2019 r. Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim, w punkcie 1., zmienił postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w W. Ł. T. z 21 grudnia 2017 r., wydane w sprawie Km 1355/14, w ten sposób, że:

- w punkcie 1. stwierdził, że postępowanie egzekucyjne uległo umorzeniu z mocy prawa,
- w punkcie 3. ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 473,28 zł,
- w punkcie 4. wezwał dłużnika do zapłaty należności z tytułu niepokrytych kosztów egzekucji w wysokości 337 zł,
- uchylił punkt 5. postanowienia.

W punkcie 2. tego postanowienia oddalił zaś skargę w pozostałym zakresie.

Postanowienie to zapadło przy ustaleniu, że 14 kwietnia 2014 r. komornik wszczął postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzycielki przeciwko dłużnikowi przedkładając tytuł wykonawczy. Na skutek postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach Wydziału XII Gospodarczego do spraw Upadłościowych z 20 sierpnia 2014 r., sygn. akt XII GU 49/14, postępowanie egzekucyjne zostało zawieszono. Postanowieniem z 30 października 2014 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach ogłosił upadłość dłużnika z możliwością zawarcia układu, wyznaczył nadzorcę sądowego oraz ustanowił zarząd własny upadłego co do całości majątku. Postanowieniem z 11 sierpnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach zmienił postanowienie z 30 października 2014 r. na postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika (XII GUp 17/14), jednocześnie wyznaczono syndyka oraz umorzono postępowanie upadłościowe; postanowienie uprawomocniło się 7 września 2017 r., a 12 grudnia 2017 r. wierzycielka złożyła wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego

z uwagi na porozumienie zawarte z dłużnikiem. Postanowieniem z 21 grudnia 2017 r. komornik umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 825 k.p.c. (punkt

1. postanowienia); w punkcie 2. postanowił zwrócić tytuł wykonawczy, w punkcie 3. ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na 2 711,08 zł, w punkcie 4. wezwał dłużnika do zapłaty należności w wysokości 2574,80 zł tytułem opłaty stosunkowej oraz 514,70 zł podatku,

w punkcie 5. postanowił o uiszczeniu na rzecz Skarbu Państwa 514,70 zł podatku VAT,

a w punkcie 6. ustalił koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym na 900 zł.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że skarga dłużnika na postanowienie komornika w znacznej mierze podlegała uwzględnieniu jako zasadna, a dłużnik posiadał legitymację czynną do jej złożenia. Sąd Rejonowy wskazał, że dla rozstrzygnięcia sprawy istotne są przepisy prawa upadłościowego i naprawczego

(Dz. U. z 2015 r. poz. 233) – dalej PUN – w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną 1 stycznia 2016 r. na podstawie ustawy z 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (por. art. 449 tej ustawy). Przywołując regulację art. 146 ust. 1 PUN i art. 143 PUN Sąd Rejonowy wskazał, że z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o zmianie postanowienia

o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu na postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku doszło do umorzenia postępowania Km 1355/14 z mocy samego prawa. Wbrew twierdzeniem komornika doszło do ogłoszenia upadłości dłużnika, umorzono bowiem zostało postępowanie upadłościowe, a nie postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Zatem wniosek wierzyciela o umorzenie postępowania egzekucyjnego, złożony już po prawomocności postanowienia sądu upadłościowego z 11 sierpnia 2017 r., nie miał znaczenia prawnego i nie mógł odnieść skutku. Z tych względów Sąd Rejonowy zmienił treść punktu 1. postanowienia komornika; uznał także, że brak było podstaw do obciążenia dłużnika opłatą stosunkową, na podstawie art. 49 ust. 2 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, bowiem umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło

z mocy prawa. Zgodnie z art. 49 ust. 5 tej ustawy w przypadku umorzenia postępowania

z innych przyczyn aniżeli wskazane w jej art. 49 ust. 2 (tj. na wniosek wierzyciela lub

w oparciu o art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.) komornik nie pobiera opłaty od tej części świadczenia, która nie została wyegzekwowana. W konsekwencji Sąd Rejonowy zmienił postanowienie komornika w punkcie 2. ustalając ostatecznie wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego na 473,28 zł. Biorąc pod uwagę, że koszty te zostały pokryte w wysokości 136,28 zł, zmienił punkt 4. postanowienia i zgodnie z regułą wyrażoną w art. 770 k.p.c. wezwał dłużnika do zapłaty 337 zł (473,28 - 136,28 zł). Na skutek uznania braku podstaw do obciążenia dłużnika opłatą stosunkową, Sąd Rejonowy uznał, że należało także uchylić punkt 5. postanowienia dotyczący podatku VAT od tej opłaty. W ocenie Sądu Rejonowego skarga nie zasługiwała na uwzględnienie jedynie w części kwestionującej podstawę do ustalenia 900 zł jako kosztów zastępstwa prawnego wierzycielki, bowiem dłużnik powoływał się na porozumienie zawarte z nią, jednakże we wniosku o wszczęcie egzekucji zgłoszono żądanie zasądzenia kosztów zastępstwa prawnego i wniosku tego w toku postępowania egzekucyjnego nie cofnięto, zatem treść zawartego porozumienia pozostaje bez znaczenia, a zastosowanie

w sprawie winna znaleźć reguła odpowiedzialności dłużnika za koszty egzekucji zgodnie

z art. 770 k.p.c.

Zażalenie na to postanowienie wniósł komornik, zaskarżając je w całości i zarzucając naruszenie art. 49 ust. 2 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w związku z art. 43 tej ustawy oraz art. 825 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie. Zarzucił także brak orzeczenia o kosztach postępowania. W oparciu o te zarzuty komornik wniósł o uchylenie postanowienia, oddalenie skargi dłużnika i umorzenie postępowania wywołanego skargą, względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Wniósł także o zasądzenie od dłużnika na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że zaskarżone postanowienie przeczy stanowisku Sądu Okręgowego, który wyraźnie zaznaczył, iż nie doszło do ogłoszenia upadłości dłużnika. Zdaniem skarżącego Sąd Rejonowy zupełnie pominął okoliczność, że postępowanie egzekucyjne nie podlegało zawieszeniu z mocy prawa, lecz z mocy orzeczenia sądu, jako zabezpieczenie na czas postępowania w przedmiocie upadłości dłużnika. Skoro więc postępowanie zostało prawomocnie umorzone, to upadło też zabezpieczenie i postępowanie egzekucyjne powinno być dalej prowadzone, a zatem wierzycielka mogła złożyć wniosek o umorzenie egzekucji, a komornik był zobowiązany go wykonać. W ocenie skarżącego rozstrzygnięcie o kosztach egzekucji było prawidłowe.

Dłużnik wniósł o oddalenie zażalenia jako bezzasadnego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W toku postępowania zażaleniowego wywołanego skargą dłużnika doszło do zmiany regulacji prawnych związanych z opłatami za czynności w postępowaniu egzekucyjnym. Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz. U. z 2017 r.,

poz. 1277 ze zm.) – u.k.s.e. – utraciła moc 1 stycznia 2019 r., a to zgodnie z art. 305 ustawy

z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. poz. 771), ale zgodnie z art. 52

ust. 1 i 2 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz. U. poz. 770) generalnie do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie (1 stycznia

2019 r.) stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkami opisanymi w art. 29 i 30 tej ustawy, które nie dotyczą podstawy umorzenia postępowania z art. 146 ust. 1 PUN.

Ponadto, zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469), Sąd Okręgowy rozpoznając zażalenie stosuje regulacje procesowe w brzmieniu sprzed nowelizacji, która weszła w życie 7 listopada 2019 r.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy zasadnie interpretuje przepisy przejściowe związane z wejściem w życie 1 stycznia 2016 r. ustawy z 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (por. art. 449 tej ustawy). To powoduje, że właściwie przywołuje także regulacje obowiązujące przed wejściem w życie tej ustawy, a dotyczące wówczas jeszcze ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, art. 140 ust. 1 tej ustawy, art. 146 ust. 1 tej ustawy i art. 143 tej ustawy. Właściwie wskazuje więc, że w razie zmiany sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego, przepisy dotyczące wpływu tego postępowania na postępowania sądowe i egzekucyjne, stosuje się po uprawomocnieniu się postanowienia o zmianie sposobu prowadzenia postępowania.

W tej sprawie doszło do zmiany postanowienia o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu właśnie na upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika. Postanowienie to uprawomocniło się 7 września 2017 r., a zostało wydane przez Sąd Rejonowy w Gliwicach 11 sierpnia 2017 r. Jednocześnie to postanowienie umorzyło także postępowanie upadłościowe, gdyż brak było wystarczającego majątku na jego przeprowadzenie. To umorzenie postępowania nastąpiło na podstawie art. 361 ust. 2 PUN. Nie doszło do umorzenia postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, tylko do umorzenia postępowania po nim następującego; tyle tylko, że w jednym terminie uprawomocniło się wydane postanowienie.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu postanowienia z 14 marca 2019 r. (III Cz 99/19) /k. 81-85/, uchylającym wydane wcześniej postanowienie do ponownego rozpoznania, zaznaczył, że należy sądzić, iż ostatecznie nie doszło do

upadłości dłużnika, ponieważ żadna likwidacja jego majątku nie została przeprowadzona. Nie jest to jednak ocena prawna wiążąca, gdyż nie jest stanowcza, a Sąd Okręgowy wskazał na nią w aspekcie badania legitymacji dłużnika do złożenia skargi na czynności komornika, która została nadana już po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu postępowania upadłościowego. Dłużnik miał więc wówczas legitymację do jej wniesienia.

Postępowanie egzekucyjne zostało rzeczywiście zawieszony w trybie zabezpieczenia postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z 20 sierpnia 2014 r., natomiast 30 października 2014 r., na podstawie art. 140 ust. 1 zd. 1 PUN, zostało zawieszony z mocy prawa, zgodnie z brzemieniem tej regulacji, bo wtedy zapadło pierwotne postanowienie

w przedmiocie ogłoszenia upadłości dłużnika. Oznacza to, że do chwili zmiany (uprawomocnienia się) tego postanowienia postępowanie egzekucyjne było zawieszony z mocy prawa. Dlatego też 11 sierpnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach zmieniając postanowienie o ogłoszeniu upadłości na upadłość likwidacyjną orzekł w czasie zawieszenia z mocy prawa postępowania egzekucyjnego. Do czasu uprawomocnienia tego postanowienia postępowanie egzekucyjne było zawieszony z mocy prawa, a gdy się uprawomocniło doszło do konieczności zastosowania art. 146 ust. 1 zd. 2 PUN - umorzenia ex lege postępowania egzekucyjnego.

Niewątpliwie doszło więc do zmiany sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego, przy czym zmiany te uwzględnia się dopiero po uprawomocnieniu się postanowienia o zmianie sposobu prowadzenia tego postępowania. Trzeba też zaznaczyć, że jednocześnie ze zmianą sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego zostało umorzony postępowanie upadłościowe, ale nie w przedmiocie ogłoszenia upadłości, bo tą ogłoszono ostatecznie jako likwidacyjną. Skutki z art. 146 ust. 1 zd. 2 PUN nie zależą od tego w jaki sposób zakończyło się postępowanie upadłościowe, lecz od tego czy postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości zostało wydane i czy jest prawomocne; w tej sprawie takie zapadło i uprawomocniło się.

W takich warunkach nie było podstaw do twierdzeń, że egzekucja nie została umorzona z mocy prawa, a więc się toczy. Wniosek wierzyciela o umorzenie egzekucji nie mógł więc odnieść skutku skoro postępowanie egzekucyjne umorzony się z mocy prawa, a to na podstawie art. 146 ust. 1 zd. 2 PUN w związku z art. 143 PUN.

To powoduje, że w rozpoznawanej sprawie stosuje się też ustawę z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, gdyż postępowanie egzekucyjne wszczęto w kwietniu 2014 r., a więc wyjątki opisane w art. 29 i 30 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych nie dotyczą tej sprawy z uwagi na podstawy umorzenia postępowania, które nie mieszczą się w tych regulacjach; do umorzenia postępowania doszło bowiem z urzędu na podstawie art. 146 ust. 1 zd. 2 PUN. Komornik nie pobiera więc opłaty od tej części świadczenia, która nie została wyegzekwowana (por. art. 49 ust. 5 u.k.s.e.).

Dlatego też zastosowana przez Sąd Rejonowy regulacja prawna jest prawidłowa.

Z tych powodów zarzuty zażalenia, w przeważającej części, są bezzasadne.

W pozostałym zakresie, to jest w części dotyczącej kosztów postępowania wywołanego skargą oraz punktu 2. zaskarżonego postanowienia, zażalenie było niedopuszczalne. Sąd Rejonowy nie orzekł bowiem o kosztach postępowania wywołanego skargą dłużnika, a nie został złożony wniosek o uzupełnienie postanowienia w tym zakresie (por. art. 351 § 1 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c. i art. 13 § 1 k.p.c.), dlatego też nie ma możliwości ingerencji w postanowienie w tej części. Nie można bowiem zaskarżyć orzeczenia, które nie zostało wydane. W orzecznictwie wskazuje się też, że przesłanką dopuszczalności zażalenia jest pokrzywdzenie orzeczeniem (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., sygn. akt III CZP 88/13, OSNC 2014/11/108). To pokrzywdzenie orzeczeniem ujmuje się jako niekorzystną dla skarżącego różnicę pomiędzy zgłoszonym żądaniem a sentencją orzeczenia, wynikającą z porównania zakresu żądania i treści rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 listopada 2016 r., sygn. akt I PZ 19/16, Lex 2186567). Dlatego komornik nie miał interesu prawnego w zaskarżeniu postanowienia w części oddalającej skargę na jego postanowienie (punkt 2. zaskarżonego postanowienia).

Zgodnie z art. 370 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c. sąd odrzuca zażalenie, które jest niedopuszczalne.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie

a) art. 385 k.p.c. w związku z art. 367 § 3 k.p.c., art. 397 § 1 i 2 k.p.c., art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 9 ust. 4 ustawy z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, należało orzec jak w punkcie 1. sentencji,

b) na podstawie art. 370 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c., art. 367 § 3 k.p.c., art. 397 § 1 i 2 k.p.c., art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 9 ust. 4 ustawy z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, należało orzec jak w punkcie 2. sentencji.

SSO Beata Majewska-Czajkowska SSO Roman Troll SSO Mirella Szpyrka